

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для вступників на навчання
для здобуття ОС доктор філософії
за спеціальністю 051 Економіка
**на основі здобутого освітнього ступеня «магістр»
(освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)**

Економічна діагностика

1. Діагностика конкурентоспроможності підприємства (метод, заснований на теорії ефективної конкуренції).
2. Діагностика конкурентоспроможності підприємства (метод, заснований на теорії конкурентної переваги).
3. Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників.
4. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції.
5. Експрес-діагностика промислово-виробничого потенціалу підприємства.
6. Затратний та ринковий методи встановлення вартості підприємства.
7. „Дохідні” методи визначення вартості підприємства.
8. Оцінка майнового стану та ліквідності підприємства.
9. Оцінка фінансової стійкості та рентабельності підприємства.
10. Оцінка ділової активності підприємства.
11. Інтегрована оцінка фінансового стану підприємства.
12. Суть економічної безпеки підприємства, зміст її підсистем (складових).
13. Зміст банкрутства підприємства та його фактори.
14. Вітчизняний досвід діагностики економічної безпеки підприємства.
15. Скорингові моделі та багатовимірний рейтинговий аналіз у діагностуванні економічної безпеки підприємства.
16. Суть мультиплікативного дискримінантного аналізу імовірності банкрутства.
17. SWOT-аналіз підприємства.
18. Поняття гудвілу та його оцінка.
19. Сутність управлінської діагностики та організація її проведення.
20. Оцінка загальних результатів управлінської діагностики підприємства.
21. Параметри та показники конкурентоспроможності продукції.
22. Узагальнюючі показники ефективності потенціалу підприємства.
23. Майно підприємства та його аналіз.
24. Аналіз фінансової та соціальної безпеки підприємства.

Стратегічне управління підприємством

1. Поняття та еволюція стратегічного управління.
2. Рівні зовнішнього середовища організації та моделі його пізнання: PEST-аналіз
3. Рівні зовнішнього середовища організації та моделі його пізнання: модель Портера , стратегічні групи в межах галузі.
4. Стратегічні складові внутрішнього середовища. Розуміння та підходи до оцінки виробничого потенціалу.
5. Ресурсно-компетенційна база стратегічних змін.
6. Поняття конкурентоспроможності. Стійкість конкурентних переваг.
7. Складання стратегічного балансу та сутність SWOT-аналізу.
8. Прогнозування в системі стратегічного управління.
9. Методи сценарного прогнозування.
10. Поняття та переваги застосування стратегічного планування.
11. Послідовність етапів розробки стратегічного плану.
12. Етапи реалізації стратегії.
13. Стратегії досягнення вищої ефективності. Виробничі стратегії.
14. Стратегії досягнення кращої якості.
15. Стратегії інноваційного розвитку.

16. Стратегії відгуку на потреби споживачів (маркетингові стратегії).
17. Бізнесові стратегії. Лідирування в економії витрат. Диференціація продукції. Фокусування на сегментах споживачів.
18. Види корпоративних стратегій.
19. Аналіз корпоративного портфелю за допомогою матриці БКГ.
20. Аналіз корпоративного портфелю за допомогою моделі МакКінзі.
21. Аналіз корпоративного портфелю за допомогою моделі Хамела-Прахалада.
22. Організаційні стратегії вступу у нові бізнесові зони.
23. Стратегії реструктуризації та виходу.
24. Особливості формування стратегії у галузевому оточенні.
25. Інвестиційна політика на різних фазах галузевого життєвого циклу.
26. Особливості формування стратегій у глобальному оточенні.
27. Чинники і моделі успішної перебудови організації. Оцінка стратегічної організаційної спрямованості.
28. Особливості стратегічної організаційної структури. Взаємозв'язок стратегії і структури.
29. Формування стратегічної мотиваційної системи.
30. Важливість та особливості стратегічного контролю. Формування системи стратегічного контролю.
31. Впровадження стратегічних змін.
32. Формування стратегічного розвитку організації.
33. Учасники процесу впровадження стратегічних змін. Особливості стратегічного мислення менеджерів.
34. Організаційна культура й управління стратегічними змінами.

Менеджмент та підприємництво в малому бізнесі

1. Сутність підприємництва та його функції.
2. Рушійні сили підприємництва.
3. Принципи та передумови підприємництва.
4. Суб'єкти підприємницької діяльності, їх порівняльна характеристика.
5. Малий бізнес, його ознаки та роль в економіці України.
6. Форми організації бізнесу, їх переваги та недоліки.
7. Проблеми малого бізнесу в Україні та шляхи їх подолання.
8. Модель підприємницької діяльності в США, її переваги та недоліки.
9. Модель підприємницької діяльності в Японії, її переваги та недоліки.
10. Ризики підприємницької діяльності та основні методи управління ними.
11. Цілі та функції бізнес-плану.
12. Етапи розробки бізнес-плану.
13. Зміст бізнес-плану та характеристика його розділів.
14. Інформаційні ресурси бізнес-планування.

Міжнародний менеджмент

1. Основні форми організації міжнародного бізнесу.
2. Загальні алгоритми стратегічного планування в міжнародній фірмі.
3. Валютний ризик і його вплив на діяльність міжнародного менеджера.
4. Вплив політичного ризику на діяльність міжнародного менеджера.
5. Форвардні валютні контракти.
6. Ф'ючерсні валютні контракти.
7. Опціонні угоди.
8. Своп-контракти.
9. Види лізингу. Особливості лізингової діяльності на Україні.
10. Факторингові операції.
11. Форфейтингові операції.
12. Міжнародні інвестиції. Учасники інвестиційного процесу.
13. Загальні підходи до підбору персоналу. Критерії підбору менеджерів у ТНК (транснаціональних компаній).
14. Мотивація та оплата праці в ТНК (транснаціональних компаній).
15. Міжнародний ринок технологій. Венчурний бізнес ТНК (транснаціональних компаній).

16. Перспективи розвитку України як транзитної держави.
17. Перспективи розвитку прикордонного співробітництва в сучасних умовах.
18. Міжнародна міграція робочої сили і її вплив на діяльність ТНК (транснаціональних компаній).
19. Товари і послуги України на світовому ринку.
20. Вплив новітніх технологій на розвиток міжнародного менеджменту.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА»

Тема 1. Предмет і завдання курсу

Економічна діагностика як розпізнавання стану підприємства за непрямими та прямими ознаками. Місце економічної діагностики в системі управління підприємством. Види економічної діагностики, їх характеристика. Предмет та завдання курсу. Взаємозв'язки з іншими дисциплінами. Використання методів, що засновані на кількісній оцінці стану підприємства. Економіко-математичні методи, сфера їх використання. Спеціальні діагностичні методи. Методи якісної оцінки в економічній діагностиці.

Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Зміст та інформаційна база дослідження. Алгоритм проведення дослідження за методикою М.Портера. Порядок проведення діагностики. Визначення профілю галузі. Основні сили конкуренції за М.Портером. Потенційні конкуренти, аналіз імовірності входження в галузь. Економічні можливості постачальників ресурсів і споживачів продукції. Карта стратегічних груп як основний діагностичний спосіб визначення конкурентних позицій суперників. Вибір стратегічних змінних. Аналіз найближчих конкурентів. Виділення провідних чинників успіху в галузі, їх оцінка. Узагальнення отриманих результатів за попередніми етапами. Оцінка перспектив розвитку галузі. Аналіз можливостей структурних трансформацій.

Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства

Поняття конкурентоспроможності підприємства. Оцінка конкурентоспроможності підприємства за М.Портером. Ринкова конкурентоспроможність. Загальна оцінка методичного підходу SWOT-аналізу. Перелік і характеристика чинників, що визначають сильні і слабкі сторони підприємства, можливості і загрози. Методичні підходи до порівняння суперників, використання провідних чинників успіху в галузі. Процедура оцінки вагомості чинників інтегральна оцінка конкурентоспроможності.

Тема 4. Оцінка конкурентоспроможності продукції

Основні аспекти визначення конкурентоспроможності продукту. Інформаційна база оцінки. Основні етапи оцінки, їх завдання. Методи визначення конкурентоспроможності продукції, обчислення загальних показників та їх аналіз.

Тема 5. Діагностика потенціалу підприємства

Оцінка потенціалу підприємства за окремими видами ресурсів та їх поєднань. Складові потенціалу підприємства. Експрес-оцінка рівня промислово-виробничого потенціалу підприємства. Показники ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств.

Тема 6. Управлінська діагностика

Управлінська діагностика як особлива дослідницька діяльність. Своєрідність проведення діагностики і можливостей використання попередніх результатів. Систематизація інформації для дослідження. Ознайомлення з організаційною структурою, визначення її типу. Оцінка відповідності оргструктури стратегії підприємства. Критерії та показники, що використовуються для загальної діагностики системи менеджменту підприємства. Загальна ефективність діяльності.

Тема 7. Оцінка вартості підприємства як цілісного майнового комплексу

Методичні підходи до оцінки майна. Затратна оцінка майна. Ціна майна, що “входить” у баланс і “виходить” з балансу. Старіння майна і врахування його зношеності у відновній оцінці. Ліквідаційна оцінка майна підприємства. Проблема ринкової оцінки майна та її розв’язання в сучасній економіці. Основні методичні підходи до ринкової оцінки підприємства як цілісного майнового комплексу, що приносить дохід. Метод капіталізації доходу, сфера його використання. Показники чистого прибутку і грошового потоку як основа оцінки. Проблеми використання методу: визначення чистого доходу і вибір ставки дисконтування. Метод дисконтування майбутнього доходу. Проблеми прогнозування грошових потоків. Ринкові порівняння і аналогова оцінка підприємства. Поняття гудвілу і методичні підходи до його оцінки.

Тема 8. Фінансова діагностика

Дескриптивні, предикативні і нормативні моделі фінансової діагностики, їх сутність, особливості і сфера використання. Побудова системи аналітичних коефіцієнтів, методика їх обчислення і способи оцінки. Предикативні моделі у прогнозуванні майбутнього фінансового стану. Діагностика за показниками ліквідності, фінансової стійкості, обіговості, рентабельності. Тенденції у значеннях певних груп показників фінансового стану. Різноманітність підходів до оцінки фінансового стану з урахуванням специфіки замовника. Використання середньозважених величин. Алгоритм порівняльної оцінки результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, його переваги і недоліки.

Тема 9. Діагностика економічної безпеки підприємства

Поняття економічної безпеки підприємства. Функціональні складові економічної безпеки: фінансова, техніко-технологічна, інформаційна та інші. Прямі і непрямі ознаки порушенням підприємством зони безпеки. Методи оцінки економічної безпеки за результатами фінансової діагностики. Скорингові моделі, багатовимірний рейтинговий аналіз, мультиплікативний дискримінантний аналіз.

Тема 10. Діагностика економічної культури підприємства

Поняття економічної культури, її складові. Експертний аналіз в оцінці внутрішнього інституціонального середовища підприємства. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів. Особливості оцінки продуктивності творчої праці, цінності інтелектуальних продуктів. Фактори впливу на формування економічної культури підприємства. Оцінка корпоративної культури.

Програма навчальної дисципліни

«Стратегічне управління підприємством»

Частина 1. Загальні основи стратегічного управління

Тема 1. Розуміння та еволюція стратегічного управління.

Концепції підприємства та завдання управління. Різноманітність підприємств та її вплив на стратегічне управління. Еволюція розуміння та передбачення майбутнього. Стратегічне планування.

Поняття та еволюція стратегічного управління. Загальний процес стратегічного управління. Школи стратегій. Школи дизайну. Школи планування. Школи позиціонування. Школи підприємництва. Когнітивні школи. Когнітивність як передумова стратегічного розвитку підприємства. Школи навчання. Школи влади. Школи культури. Школи зовнішнього середовища. Школи конфігурації (моделі управління стратегічними змінами).

Частина 2. Когнітивність (пізнання) як передумова стратегічного розвитку

Тема 2. Стратегічне мислення менеджерів у системі когнітивних та креативних підходів до стратегічного управління організацією

Стили мислення і пізнання. Механістичне системне мислення. Інтуїтивне мислення. Креативне мислення.

Особливості стратегічного мислення менеджерів. Креативний менеджмент. Роль мети та розвитку у стратегічному мисленні. Цілеспрямованість та перспективність; наукова орієнтація, інноваційність та творчість; реалістичність, здоровий глузд та конструктивність, системність та масштабність, гнучкість та самостійність стратегічного мислення.

Тема 3. Пізнання зовнішнього середовища організації у системі когнітивних підходів

Основні підходи до розуміння середовища господарської організації. Рівні зовнішнього середовища організації та моделі його пізнання.

Модель PEST. Політичні, економічні, соціальні та технологічні чинники. Міжнародні чинники. Екологічні чинники. Модель п'яти конкурентних сил Портера. Постачальники. Споживачі. Конкуренти. Потенційні конкуренти. Товари-субститути.

Стратегічні групи в межах галузі. Підприємства - інноватори. Підприємства з відтворювальними техніками. Обмеження моделі п'яти сил та моделі стратегічних груп.

Інші фактори, що впливають на характер конкурентних переваг. Конкурентні зміни під час еволюції галузі. Глобалізація та конкурентні переваги. Національні кордони і конкурентні переваги.

Тема 4. Ресурсно-компетенційна база стратегічного управління (пізнання внутрішнього середовища організації)

Стратегічні складові внутрішнього середовища. Розуміння та підходи до оцінки виробничого потенціалу.

Поняття конкурентоспроможності. Конкурентні переваги та їх складові. Ключові фактори конкурентоспроможності. Ресурсно-компетенційна база стратегічних змін. Функціональний блок конкурентних переваг. Ефективність. Якість. Інновації. Відгук на потреби споживачів. Бізнесові функції та створення ланцюгу цінностей. Основні функції. Підтримуючі функції. Ланцюг цінностей. Відмінна компетентність (знання), ресурси та організаційний потенціал (спроможність).

Модель конкурентних рішень К. Омаї. Конкурентний паритет. SPACE-аналіз (Strategic Position and Action Evaluation). Карта стратегічних груп конкурентів. Профіль конкурентних переваг. Бенчмаркінг. Стійкість конкурентних переваг. Механізми забезпечення стійких конкурентних переваг.

Частина 3. Стратегічний аналіз та планування

Тема 5. Методи аналізу та прогнозування у стратегічному управлінні

SWOT – аналіз. Сильні та слабкі сторони внутрішнього середовища організації. Можливості та загрози зовнішнього середовища організації. Стратегічний баланс. Сальдо стратегічного балансу.

Прогнозування в системі стратегічного управління. Екстраполяція. Експертні методи. Моделювання. Методи сценарного прогнозування. Метод посилянь. Метод системи діаграм. Метод критичних полів. Метод «заголовків газет». Метод «логіки можливого розвитку». Метод Сааті. Матриця перехресного впливу подій. Метод Байеса.

Тема 6. Формування та етапи реалізації стратегії організації

Вигоди від стратегічного планування. «Пастки» стратегічного планування. Бар'єри стратегічного планування. Моделі стратегічного планування. Модель стратегічного планування на основі «стратегічної прогалини». Модель стратегічного планування, що базується на врахуванні ринкових переваг. Модель стратегічного планування, орієнтована на створення та підтримку конкурентоспроможності підприємства. Модель, орієнтована на створення позитивного іміджу. Моделі стратегічного планування, що враховують розміри підприємств.

Послідовність етапів розробки стратегічного плану. Місія та бачення, їх роль у стратегічному управлінні. Формування стратегічних цілей. Стратегічні альтернативи.

Етапи реалізації стратегії. Часовий зріз стратегічного плану. Система планів. Функціональний зріз стратегічного плану. Управління за цілями. Ресурсний зріз стратегічного плану. Бюджетування. Виконавчий зріз стратегічного плану. Стратегічне планування в практиці. Планування в умовах невизначеності. Покращення процесу прийняття рішень

Частина 4. Формування стратегій підприємства

Тема 7. Функціональні стратегії у процесі реалізації стратегічних змін

Стратегії досягнення вищої ефективності. Ефекти масштабу. Ефекти навчання. Ефект досвіду. Гнучкі виробництва. Маркетингові механізми забезпечення ефективності. Дослідження та розробки. Управління матеріальними ресурсами. Управління трудовими ресурсами. Лідерство та інфраструктура. Виробничі стратегії. Ресурсні стратегії.

Стратегії досягнення кращої якості. Система управління тотальною якістю. Принципи Е.Демінга програми якості.

Стратегії інноваційного розвитку. Ризики в інноваційній діяльності. Причини провалів. Інновації та конкурентні переваги. Відкриті інновації.

Стратегії відгуку на потреби споживачів (маркетингові стратегії. Фокусування на споживачах. Задоволення потреб споживачів.

Тема 8. Бізнесові (загальноконкурентні) стратегії

Поняття стратегії на бізнесовому рівні. Лідерство в економії витрат. Фокусування на потребах споживачів. Диференціація. Поєднання диференціації та лідерства в економії витрат. Вибір бізнесової стратегії. Стратегічні групи та бізнесова стратегія.

Частина 5. Корпоративні стратегічні зміни та пристосування. Галузева та глобальна стратегічна поведінка підприємств

Тема 9. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації. Корпоративні організаційні зміни та корпоративний розвиток. Продуктові портфелі.

Види корпоративних стратегій. Вертикальна інтеграція. Створення цінностей через вертикальну інтеграцію. Аргументи "проти" і "за" вертикальну інтеграцію. Бюрократичні витрати та обмеження вертикальної інтеграції. Альтернативи вертикальній інтеграції. Кооперація. Стратегічні підряди. Диверсифікація. Створення цінностей через урізноманітнення діяльності. Споріднена та неспоріднена диверсифікація. Стратегічні альянси як альтернатива диверсифікації.

Аналіз корпоративного портфелю. Модель БКГ. Модель МакКінзі. Модель Хамела-Прахалада. Обмеження в плануванні корпоративного портфелю.

Організаційні стратегії вступу у нові бізнесові зони. Внутрішнє ре комбінування (підприємство, підрозділ) як вхідна стратегія. Придбання як вхідна стратегія. Спільне підприємство як вхідна стратегія.

Стратегії реструктуризації та виходу. Причини корпоративного занепаду. Етапи реструктуризації та повороту.

Тема 10. Стратегії галузевого пристосування

Стратегії в фрагментарних галузях. Поняття фрагментарних галузей. Ланцюги та мережі. Франчайзинг. Горизонтальні злиття.

Стратегії в ембріонічних та зростаючих галузях. Необхідність додаткового майна. Високі бар'єри імітації. Високопотенційні конкуренти. Інноваційні стратегії.

Стратегії в зрілих галузях. Стратегії посилення вхідних бар'єрів. Стратегії управління конкуренцією. Стратегії постачання й розподілу.

Стратегії в занепадаючих галузях. Рівень занепаду. Вибір стратегії.

Інвестиційна політика на різних фазах галузевого життєвого циклу. Конкурентна позиція. Стадії життєвого циклу галузі. Формування інвестиційних стратегій: захоплення частки ринку, зростання, орієнтація на максимізацію прибутків, збирання врожаю, стратегії повороту, ліквідація.

Тема 11. Стратегії у глобальному оточенні

Вигоди від глобалізації. Перенесення відмінної компетентності. Зменшення кривої досвіду. Глобальна експансія. Вплив міжнародних організацій.

Вплив глобалізації. Тиск на зменшення витрат. Місцевий відгук

Вибір вхідних механізмів на міжнародні ринки. Експорт. Ліцензії. Франчайзинг. Спільні підприємства.

Глобальні стратегічні альянси. Переваги. Недоліки. Забезпечення користі від участі в стратегічному альянсі.

Частина 6. Підходи до управління стратегічними змінами

Тема 12. Загальні основи управління стратегічними змінами. Визначення рівня та послідовності стратегічних змін. Організаційні аспекти проведення змін на підприємстві.

Чинники і моделі успішної перебудови організації. Оцінка стратегічної організаційної спрямованості.

Загальні основи управління стратегічними змінами. Природа організаційних змін. Діагностика і визначення потреби у змінах. Зовнішні та внутрішні фактори організаційних змін. Визначення перепон змінам. Характеристика системи соціально-психологічного упровадження стратегічних змін. Аналіз «поля сил» як основа для забезпечення стратегічного організаційного розвитку.

Впровадження стратегічних змін. Механізми впровадження змін. Роль організаційної політики. Управління змінами та їх оцінка. Частота змін. Етапи змін. Організаційний розвиток.

Тема 13. Взаємозв'язок стратегії та організаційної структури управління підприємством. Проектування стратегічної організаційної структури.

Архітипи організаційних структур управління. Адхократичні ОСУ. Особливості стратегічної організаційної структури. Стратегічні господарські центри. Централізовані елементи в ОСУ. Дорадчі (колегіальні) складники ОСУ. Цільові підсистеми. Вертикальна інтеграція в ОСУ. Мережеві ОСУ.

Взаємозв'язок стратегії і структури. Проектування стратегічної організаційної структури. Реакції на зовнішнє середовище та зміни ОСУ. Виробнича реакція. Конкурентна реакція. Стратегічна реакція. Інноваційна реакція. Підприємницька стратегія. Адміністративна реакція. Найістотніші фактори, що впливають на вибір ОСУ. Оцінка скорегованої структури.

Тема 14. Формування стратегічної системи мотивації. Розробка стратегічної системи контролю

Поняття мотивації та мотиваційних моделей. Первісні концепції. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації.

Індивідуальні системи винагород. Групові та організаційні системи винагород. Система мотивації в стратегічному управлінні та формування стратегічної поведінки.

Важливість та особливості стратегічного контролю. Суть стратегічного контролю. Формування системи стратегічного контролю. Стикування структури та системи контролю. Структура і контроль на функціональному рівні. Структура і контроль на бізнесовому рівні. Структура і контроль на корпоративному рівні. Інші питання структурного та контрольного напрямку.

Тема 15. Організаційна культура й управління стратегічними змінами.

Стратегія та етика. Мета етики в управлінні. Формування етичного клімату. Мислення через призму етичних принципів.

Організаційна культура. Стратегічне лідерство. Адаптивні та інертні культури. Ознаки сильної та адаптивної корпоративної культури. Роль креативності у формуванні організаційної культури та управлінні стратегічними змінами.

Тема 16. Учасники процесу впровадження стратегічних змін

Учасники процесу впровадження стратегічних змін. Стратегічне лідерство та виконання. Виконавці, задіяні до стратегічного управління. Стратегічне лідерство. Композиція команди топ-менеджменту. Креативні особистості у команді топ-менеджменту.

Визначення зацікавлених сторін. Акціонери та працівники. Споживачі. Постачальники. Інші стейкхолдери.

Корпоративне управління та стратегічне бачення. Проблеми корпоративного управління. Механізм корпоративного управління.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

«Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі»

Конкретними цілями дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі» є наступні:

❖ Трактувати основні поняття, що стосуються менеджменту і підприємництва у малому бізнесу як навчальної дисципліни.

❖ З'ясувати зміст основних термінів та категорій з даної дисципліни, а саме: адміністративний вплив, активи, бізнес-план, бізнес-середовище, видатки, витрати, власні кошти, дохід, інвестиції, інновації, канали збуту, капітал, клієнт, лідерство, мале підприємство, малий бізнес, маркетинг, одноосібне владіння, підприємництво, підтримка малого бізнесу, податкові пільги, постачальник, прибуток, ринкова економіка, суб'єкт малого підприємництва, фінанси малого бізнесу, тощо.

❖ Знати основні методи організації діяльності на підприємстві малого бізнесу в сучасних умовах ринкової економіки.

❖ Вміти раціонально використовувати ресурси підприємства; будувати системи управління, що ґрунтуються на демократичних засадах ведення бізнесу; аналізувати та планувати економічні показники трудові показники; визначати резерви підвищення ефективності малого бізнесу.

Тема 1. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі».

Сутність та визначення малого бізнесу та малого підприємства. Значення малого бізнесу для розвитку економіки. Значення сектору малого бізнесу для України. Проблеми та перепони розвитку малого бізнесу в Україні. Дослідження причин динамізму сектору малого бізнесу. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі». Взаємозв'язок дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі» з іншими дисциплінами.

Малий бізнес в економіці України. Перепони на шляху розвитку малого бізнесу в Україні. Законодавчі перепони. Фінансові перепони. Оподаткування. Макроекономічна нестабільність. Відсутність належного інвестиційного клімату. Відсутність дієвого механізму реалізації державної політики підтримки малого бізнесу.

Тема 2. Форми організації та управління ризиком.

Форми організації бізнесу, їх переваги та недоліки. У питанні висвітлено сутність різних організаційних форм бізнесу, а також звернута увага на їхні відмінності, переваги і недоліки з урахуванням світового досвіду. Окремо розглянуто особливості форм організації бізнесу в Україні з урахуванням змін, передбачених Господарським кодексом.

Управління ризиком Оскільки для різних форм організації бізнесу притаманні специфічні види ризиків, то в розділі подана загальна характеристика ризиків у підприємстві, в тому числі для різних його організаційних форм. Також у розділі коротко висвітлено зміст і загальну характеристику методів захисту від ризику та управління ним, зокрема, таких методів, як перекладання ризику на третю особу; страхування; хеджування; диверсифікація.

Тема 3. Бізнес-планування у малому бізнесі.

Місія бізнесу і необхідність бізнес-планування. Місія та цілі малого бізнесу. Бізнес-план його цілі та функції. Особливості бізнес планування в Україні.

Процедура бізнес-планування. Інформаційні джерела бізнес-планування. Процес планування малого бізнесу та стадії бізнес-планування.

Структура бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану. Зміст і методика розробки основних розділів бізнес-плану: «Галузь, фірма та її продукція», «Дослідження ринку», «Маркетинг-план», «Виробничий план», «Організаційний план», «Оцінка ризиків», «Фінансовий план». Можливі складові бізнес-плану.

Тема 4. Маркетинг у малому бізнесі.

Маркетинг в малому бізнесі. Завдання і особливості маркетингу в малому бізнесі. Складові маркетингу в малому бізнесі. Маркетингові переваги малих фірм.

Збір і використання маркетингової інформації. Методи маркетингових досліджень у малому бізнесі. Етапи маркетингових досліджень. Види та джерела маркетингової інформації.

Клієнти та конкуренти в малому бізнесі, імідж фірми. Цільовий ринок. Сегментація ринку. Критерії сегментації ринку. Позичування товару. Виявлення конкурентів у малому бізнесі. Створення іміджу фірми.

Стратегія маркетингу. Комплексний маркетинг. Зміст поняття «продукт»: основний товар, супутні товари, торгова марка, упаковка. Ціна та цінова політика. Методи ціноутворення у малому бізнесі. Місце розташування малого підприємства. Способи просування. Задачі і цілі просування. Стимулювання збуту. Види та методи стимулювання збуту.

Збутова політика. Канали збуту споживчих товарів. Канали збуту товарів промислового призначення. Фактори вибору каналу збуту. Показники контролю за діяльністю каналів збуту. План маркетингу.

Тема 5. Фінанси малого бізнесу.

Фінансові аспекти малого бізнесу. Типові ознаки малого бізнесу. Фінансові проблеми малого бізнесу.

Джерела фінансових ресурсів малого бізнесу. Власні джерела фінансових ресурсів та їх ознаки. Позичені джерела фінансових ресурсів та їх ознаки. Поняття фінансової структури бізнесу. Інші фінансові ресурси малого бізнесу, їх переваги на недоліки для малого бізнесу.

Фінансовий менеджмент у малому бізнесі. Мета фінансового планування в малому бізнесі. Прогнозування грошових потоків. Розрахунок фінансових результатів (прибутків / збитків). Методи розрахунку та аналіз точки беззбитковості.

Тема 6. Облік у малому бізнесі.

В даній темі викладено зміст та принципи бухгалтерського обліку в малому бізнесі. Зосереджено увагу на важливості правильної організації обліку для отримання об'єктивних даних стосовно фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Описуються можливі форми організації бухгалтерського обліку у суб'єкта малого бізнесу залежно від масштабів діяльності: бухгалтерський облік у фізичних осіб у Книзі обліку доходів та витрат та спрощена система бухгалтерського обліку для юридичних осіб; механізм оподаткування суб'єктів малого бізнесу єдиним податком.

Для правильної організації обліку розробляється така його важлива методологічна складова як облікова політика. Докладно розглянуто процес складання первинних облікових документів, реєстрів обліку та спрощеної фінансової звітності за формами № 1-м Баланс та № 2-м Звіт про фінансові результати.

Тема 7. Загальне управління якістю у малому бізнесі.

Суть поняття TQM та його значення в діяльності малих підприємств. Поняття та основні аспекти управління якістю. Система якості. TQM (Total Quality Management) - загальне управління якістю. Ціль, завдання та тактика TQM.

Принципи управління якістю. Клієнт - центр. Лідерство. Залучення людей. Процесний підхід. Системний підхід до управління. Неперервне вдосконалення. Фактичний підхід до прийняття рішень. Взаємовигідні відносини постачальника.

Компоненти TQM. Стратегічна готовність. Залучення працівників. Технології. Матеріали. Методи.

Основні стратегії TQM. Головна роль керівництва в управлінні якістю. Навчання якості, залучення до управління, мотивація і вивчення інтересів співробітників. Орієнтація на інтереси покупців і підвищення продуктивності праці. Розробка програм із метою постійного поліпшення якості й оцінка результатів.

Використання принципів TQM в Україні. Особливості TQM в Україні.

Тема 8. Внутрішньомережеві зв'язки у малому бізнесі.

Значення мережевих зв'язків у діяльності підприємств малого бізнесу. Суть, роль та значення ділових зв'язків між особистостями, групами й організаціями в певній соціальній системі для розвитку підприємництва та малого бізнесу. Фактори, які впливають на формування мережі контактів підприємця – щільність зв'язків, їх досяжність та різноманітність. Типи та форми мереж контактів. Переваги та недоліки формування зв'язків між формальними і неформальними мережами та між відносинами високої і низької інтенсивності.

Типи і форми мереж контактів. Мережа ділових зв'язків, співробітництво, підприємницькі мережі, персональні мережі контактів, міжорганізаційні зв'язки. Формальні та неформальні мережі зв'язків.

Стратегії формування підприємницьких мереж зв'язків. Стратегія формування мережі зв'язків та розглянуто особливості її застосування у стратегічному менеджменті малого підприємства.

Тема 9. Політика підтримки малого бізнесу.

Суть та необхідність малого підприємництва. Розкрито сутність малого підприємництва. Вказується на важливість малого підприємництва у розв'язанні таких економічних і соціальних завдань, як сприяння структурній перебудові економіки, зміцнення економічної бази регіонів. Розглядаються питання заміщення одних підприємств іншими.

Напрямки державної політики підтримки малого підприємництва. Систематизовано напрямки державної політики підтримки малого підприємництва. Дається визначення суб'єкта малого підприємництва згідно чинного законодавства України.

Нормативна база та фінансово-податкове стимулювання малого підприємництва.

Проаналізовано нормативну базу щодо регулювання та підтримки малого підприємництва, вказано на відсутність системності. Висвітлено питання податкового стимулювання малого бізнесу.

Підтримка малого підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності, стимулювання технологічного оновлення. Розкрито основні напрямки державної політики щодо підтримки малого підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізовано шляхи стимулювання технологічного оновлення малого підприємництва.

Роль регіональних і місцевих органів державної виконавчої влади у стимулюванні малого підприємництва. Проаналізовано роль регіональних і місцевих органів державної виконавчої влади у стимулюванні малого підприємництва. Розглянуто питання створення ефективної та кваліфікованої підприємницької інфраструктури.

Тема 10. Державна підтримка малого бізнесу у різних країнах світу.

Державна підтримка малого бізнесу. Моделі господарського розвитку різних країн. Критерії віднесення підприємств до малого бізнесу. Органи, що реалізують державну політику сприяння розвитку малого бізнесу в різних країнах. Системи підтримки малого бізнесу в США, Японії та країнах Європейського союзу. Програми кредитно-фінансового сприяння, регіональні програми підтримки малого підприємництва. Програми підтримки інноваційної й науково-дослідної діяльності, консультування, інформаційне забезпечення, податкове стимулювання малого підприємництва та спрощенні режими оподаткування.

Тема 11. Малий бізнес в аграрному виробництві.

Загальні поняття й особливості агробізнесу. Сільськогосподарське виробництво, його особливості, місце в національній економіці та перспективи розвитку. Специфіка і основні проблеми розвитку аграрного виробництва на сучасному етапі.

Малий бізнес в агровиробництві. Організація діяльності сфери малого агробізнесу, його значення та мета розвитку. Аналіз форм функціонування малого агробізнесу і його характерні ознаки. Класифікація факторів впливу на розвиток аграрної сфери і шляхи державної підтримки малих сільськогосподарських підприємств.

Методи та засоби управління малим бізнесом. Механізми управління, напрями впливу та класифікаційні ознаки. Необхідність державної підтримки агропромислового комплексу в умовах ринкових відносин.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

«Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі»

Конкретними цілями дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі» є наступні:

❖ Тракувати основні поняття, що стосуються менеджменту і підприємництва у малому бізнесу як навчальної дисципліни.

❖ З'ясувати зміст основних термінів та категорій з даної дисципліни, а саме: адміністративний вплив, активи, бізнес-план, бізнес-середовище, видатки, витрати, власні кошти, дохід, інвестиції, інновації, канали збуту, капітал, клієнт, лідерство, мале підприємство, малий бізнес, маркетинг, одноосібне владіння, підприємництво, підтримка малого бізнесу, податкові пільги, постачальник, прибуток, ринкова економіка, суб'єкт малого підприємництва, фінанси малого бізнесу, тощо.

❖ Знати основні методи організації діяльності на підприємстві малого бізнесу в сучасних умовах ринкової економіки.

❖ Вміти раціонально використовувати ресурси підприємства; будувати системи управління, що ґрунтуються на демократичних засадах ведення бізнесу; аналізувати та планувати економічні показники трудові показники; визначати резерви підвищення ефективності малого бізнесу.

Тема 1. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі».

Сутність та визначення малого бізнесу та малого підприємства. Значення малого бізнесу для розвитку економіки. Значення сектору малого бізнесу для України. Проблеми та перепони розвитку малого бізнесу в Україні. Дослідження причин динамізму сектору малого бізнесу. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі». Взаємозв'язок дисципліни «Менеджмент та підприємництво у малому бізнесі» з іншими дисциплінами.

Малий бізнес в економіці України. Перепони на шляху розвитку малого бізнесу в Україні. Законодавчі перепони. Фінансові перепони. Оподаткування. Макроекономічна нестабільність. Відсутність належного інвестиційного клімату. Відсутність дієвого механізму реалізації державної політики підтримки малого бізнесу.

Тема 2. Форми організації та управління ризиком.

Форми організації бізнесу, їх переваги та недоліки. У питанні висвітлено сутність різних організаційних форм бізнесу, а також звернута увага на їхні відмінності, переваги і недоліки з урахуванням світового досвіду. Окремо розглянуто особливості форм організації бізнесу в Україні з урахуванням змін, передбачених Господарським кодексом.

Управління ризиком Оскільки для різних форм організації бізнесу притаманні специфічні види ризиків, то в розділі подана загальна характеристика ризиків у підприємстві, в тому числі для різних його організаційних форм. Також у розділі коротко висвітлено зміст і загальну характеристику методів захисту від ризику та управління ним, зокрема, таких методів, як перекладання ризику на третю особу; страхування; хеджування; диверсифікація.

Тема 3. Бізнес-планування у малому бізнесі.

Місія бізнесу і необхідність бізнес-планування. Місія та цілі малого бізнесу. Бізнес-план його цілі та функції. Особливості бізнес планування в Україні.

Процедура бізнес-планування. Інформаційні джерела бізнес-планування. Процес планування малого бізнесу та стадії бізнес-планування.

Структура бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану. Зміст і методика розробки основних розділів бізнес-плану: «Галузь, фірма та її продукція», «Дослідження ринку», «Маркетинг-план», «Виробничий план», «Організаційний план», «Оцінка ризиків», «Фінансовий план». Можливі складові бізнес-плану.

Тема 4. Маркетинг у малому бізнесі.

Маркетинг в малому бізнесі. Завдання і особливості маркетингу в малому бізнесі. Складові маркетингу в малому бізнесі. Маркетингові переваги малих фірм.

Збір і використання маркетингової інформації. Методи маркетингових досліджень у малому бізнесі. Етапи маркетингових досліджень. Види та джерела маркетингової інформації.

Клієнти та конкуренти в малому бізнесі, імідж фірми. Цільовий ринок. Сегментація ринку. Критерії сегментації ринку. Позичування товару. Виявлення конкурентів у малому бізнесі. Створення іміджу фірми.

Стратегія маркетингу. Комплексний маркетинг. Зміст поняття «продукт»: основний товар, супутні товари, торгова марка, упаковка. Ціна та цінова політика. Методи ціноутворення у малому бізнесі. Місце розташування малого підприємства. Способи просування. Задачі і цілі просування. Стимулювання збуту. Види та методи стимулювання збуту.

Збутова політика. Канали збуту споживчих товарів. Канали збуту товарів промислового призначення. Фактори вибору каналу збуту. Показники контролю за діяльністю каналів збуту. План маркетингу.

Тема 5. Фінанси малого бізнесу.

Фінансові аспекти малого бізнесу. Типові ознаки малого бізнесу. Фінансові проблеми малого бізнесу.

Джерела фінансових ресурсів малого бізнесу. Власні джерела фінансових ресурсів та їх ознаки. Позичені джерела фінансових ресурсів та їх ознаки. Поняття фінансової структури бізнесу. Інші фінансові ресурси малого бізнесу, їх переваги на недоліки для малого бізнесу.

Фінансовий менеджмент у малому бізнесі. Мета фінансового планування в малому

бізнесі. Прогнозування грошових потоків. Розрахунок фінансових результатів (прибутків / збитків). Методи розрахунку та аналіз точки беззбитковості.

Тема 6. Облік у малому бізнесі.

В даній темі викладено зміст та принципи бухгалтерського обліку в малому бізнесі. Зосереджено увагу на важливості правильної організації обліку для отримання об'єктивних даних стосовно фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Описуються можливі форми організації бухгалтерського обліку у суб'єкта малого бізнесу залежно від масштабів діяльності: бухгалтерський облік у фізичних осіб у Книзі обліку доходів та витрат та спрощена система бухгалтерського обліку для юридичних осіб; механізм оподаткування суб'єктів малого бізнесу єдиним податком.

Для правильної організації обліку розробляється така його важлива методологічна складова як облікова політика. Докладно розглянуто процес складання первинних облікових документів, реєстрів обліку та спрощеної фінансової звітності за формами № 1-м Баланс та № 2-м Звіт про фінансові результати.

Тема 7. Загальне управління якістю у малому бізнесі.

Суть поняття TQM та його значення в діяльності малих підприємств. Поняття та основні аспекти управління якістю. Система якості. TQM (Total Quality Management) - загальне управління якістю. Ціль, завдання та тактика TQM.

Принципи управління якістю. Клієнт - центр. Лідерство. Залучення людей. Процесний підхід. Системний підхід до управління. Неперервне вдосконалення. Фактичний підхід до прийняття рішень. Взаємовигідні відносини постачальника.

Компоненти TQM. Стратегічна готовність. Залучення працівників. Технології. Матеріали. Методи.

Основні стратегії TQM. Головна роль керівництва в управлінні якістю. Навчання якості, залучення до управління, мотивація і вивчення інтересів співробітників. Орієнтація на інтереси покупців і підвищення продуктивності праці. Розробка програм із метою постійного поліпшення якості й оцінка результатів.

Використання принципів TQM в Україні. Особливості TQM в Україні.

Тема 8. Внутрішньомережеві зв'язки у малому бізнесі.

Значення мережевих зв'язків у діяльності підприємств малого бізнесу. Суть, роль та значення ділових зв'язків між особистостями, групами й організаціями в певній соціальній системі для розвитку підприємництва та малого бізнесу. Фактори, які впливають на формування мережі контактів підприємця – щільність зв'язків, їх досяжність та різноманітність. Типи та форми мереж контактів. Переваги та недоліки формування зв'язків між формальними і неформальними мережами та між відносинами високої і низької інтенсивності.

Типи і форми мереж контактів. Мережа ділових зв'язків, співробітництво, підприємницькі мережі, персональні мережі контактів, міжорганізаційні зв'язки. Формальні та неформальні мережі зв'язків.

Стратегії формування підприємницьких мереж зв'язків. Стратегія формування мережі зв'язків та розглянуто особливості її застосування у стратегічному менеджменті малого підприємства.

Тема 9. Політика підтримки малого бізнесу.

Суть та необхідність малого підприємництва. Розкрито сутність малого підприємництва. Вказується на важливість малого підприємництва у розв'язанні таких економічних і соціальних завдань, як сприяння структурній перебудові економіки, зміцнення економічної бази регіонів. Розглядаються питання заміщення одних підприємств іншими.

Напрямки державної політики підтримки малого підприємництва. Систематизовано напрямки державної політики підтримки малого підприємництва. Дається визначення суб'єкта малого підприємництва згідно чинного законодавства України.

Нормативна база та фінансово-податкове стимулювання малого підприємництва.

Проаналізовано нормативну базу щодо регулювання та підтримки малого підприємництва, вказано на відсутність системності. Висвітлено питання податкового стимулювання малого бізнесу.

Підтримка малого підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності, стимулювання технологічного оновлення. Розкрито основні напрямки державної політики щодо підтримки малого підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізовано шляхи стимулювання технологічного оновлення малого підприємництва.

Роль регіональних і місцевих органів державної виконавчої влади у стимулюванні малого підприємництва. Проаналізовано роль регіональних і місцевих органів державної виконавчої влади у стимулюванні малого підприємництва. Розглянуто питання створення ефективної та кваліфікованої підприємницької інфраструктури.

Тема 10. Державна підтримка малого бізнесу у різних країнах світу.

Державна підтримка малого бізнесу. Моделі господарського розвитку різних країн. Критерії віднесення підприємств до малого бізнесу. Органи, що реалізують державну політику сприяння розвитку малого бізнесу в різних країнах. Системи підтримки малого бізнесу в США, Японії та країнах Європейського союзу. Програми кредитно-фінансового сприяння, регіональні програми підтримки малого підприємництва. Програми підтримки інноваційної й науково-дослідної діяльності, консультування, інформаційне забезпечення, податкове стимулювання малого підприємництва та спрощенні режими оподаткування.

Тема 11. Малий бізнес в аграрному виробництві.

Загальні поняття й особливості агробізнесу. Сільськогосподарське виробництво, його особливості, місце в національній економіці та перспективи розвитку. Специфіка і основні проблеми розвитку аграрного виробництва на сучасному етапі.

Малий бізнес в агровиробництві. Організація діяльності сфери малого агробізнесу, його значення та мета розвитку. Аналіз форм функціонування малого агробізнесу і його характерні ознаки. Класифікація факторів впливу на розвиток аграрної сфери і шляхи державної підтримки малих сільськогосподарських підприємств.

Методи та засоби управління малим бізнесом. Механізми управління, напрями впливу та класифікаційні ознаки. Необхідність державної підтримки агропромислового комплексу в умовах ринкових відносин.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу.

Сутність міжнародного менеджменту. Предмет і основні завдання міжнародного менеджменту. Специфіка міжнародного менеджменту в управлінні підприємством. Методологія аналізу світового менеджменту. Структура і логіка курсу “Міжнародний менеджмент”. Його зв’язок з іншими науками. Роль курсу у підготовці спеціалістів – економістів. Тезаурус курсу.

Тема 2. Міжнародний бізнес: сутність, розвиток та характерні риси.

Головна мета міжнародного бізнесу. Визначення поняття і сутності міжнародного бізнесу. Головні етапи розвитку міжнародного бізнесу. Знання та компетентність характерні риси міжнародного бізнесу. Культурно-національні особливості міжнародного бізнесу. Інтеграція знань в міжнародному бізнесі. Головні прикмети міжнародного бізнесу в контексті проблем ефективного управління. Становище українського міжнародного бізнесу в світовому господарстві та його загальний світовий рейтинг.

Тема 3. Міжнародний менеджмент: сутність, структура та характерні риси розвитку в умовах глобалізації економіки.

Поняття міжнародного менеджменту. Спільність та відмінність національного менеджменту від міжнародного. Основні сфери управління фірмовим бізнесом. Аналіз зовнішнього та внутрішнього оточення бізнесу. Комунікбельність в управлінні міжнародною фірмою. Управлінська культура. Врахування традицій. Керування змінами. Оцінка діяльності менеджера. Міжнародний менеджмент і порівняльний менеджмент. Цільова орієнтація міжнародної фірми. Головні задачі міжнародного менеджменту.

Тема 4. Організація міжнародного бізнесу.

Цілі міжнародної інтеграції. Глобалізація світової економіки. Конкурентна боротьба на світових ринках. Форми міжнародної кооперації. Міжнародний стратегічний альянс (МСА). Значення та відмінності МСА. Визначення багатонаціональних компаній (БНК). Форми БНК. Визначення холдінгової компанії. Принципи організації холдінгової компанії. Антимонопольне законодавство розвинутих світових країн. Економічна роль холдингових компаній. Інтегровані банківські структури. Види банківських структур. Значення банківських структур в світовій економіці.

Тема 5. Стратегічне планування в міжнародній фірмі.

Система стратегічного маркетингу фірми. Сукупність стратегічних рішень прийнятих менеджером. Практичні підходи до виконання процедури стратегічного маркетингу. Реалізація маркетингової місії фірми. Реалізація стратегії фірми. Алгоритми стратегічного маркетингу в

міжнародній фірмі. Врахування основних положень теорії міжнародної конкуренції. Порівняння багатонаціональної і глобальної конкуренції. Види маркетингових міжнародних стратегій. Функції головної компанії БНК. Міжнародна товарна політика БНК. Міжнародна цінова політика БНК. Міжнародна рекламна політика БНК. Схеми стратегічного маркетингу. Стратегія міжнародного портфеля БНК. Гібридні стратегії. Розробка гібридних стратегій.

Тема 6. Фінансові та інвестиційні рішення в міжнародному менеджменті.

Міжнародний фінансовий менеджмент. Особливості сучасного валютно-фінансового середовища. Різноманіття валют. Політичний ризик. Валютно-курсний ризик. Різноманіття економічних та юридичних систем. Роль державних органів. Міжнародна валютна система. МВФ. МБРР. Інструменти термінового ринку. Валютні контракти. Основні концепції міжнародних фінансів. Задачі фінансового менеджменту міжнародної фірми. Види фінансування фірм. Довгострокові вкладення міжнародних фірм. Види валютних ризиків і їх ідентифікація. Управління ризиками. Страхування валютних ризиків. Оцінка валютних ризиків. Формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Нормативна база для підтримання інвестора в Україні.

Тема 7. Фінансування зовнішньої торгівлі.

Експортно-імпорتنі операції. Задачі фінансування експорту. Форми фінансування експорту. Зустрічні операції. Види міжнародних зустрічних операцій. Міжнародний лізинг. Основні поняття, практика, економічна природа, етапи лізингового процесу, види лізингу та лізингових платежів. Переваги та недоліки лізингу. Особливості лізингової діяльності в Україні. Факторингові та форфейтингові операції. Переваги та недоліки. Порівняння форфейтингових та факторингових операцій. Передумови державного страхування. Практика міжнародного державного страхування. Міжнародні системи фінансування експорту. Джерела фінансування імпорту. Способи фінансування імпортерів.

Тема 8. Системи міжнародних інвестицій.

Передумови міжнародних інвестицій. Учасники інвестиційного процесу. Потреби інвестиційного процесу. Форми міжнародних інвестицій. Моменти процесу інвестування. Критерії інвестування. Види міжнародних та інвестиційних ризиків. Інвестиційні компанії. Характерні риси інвестиційних компаній. Порівняний аналіз схем колективного інвестування. Інвестиційні фонди. Способи оцінки активів інвестиційних компаній. Стилі інвестиційних фондів. Інвестиційна рейтинг України та регіонів.

Тема 9. Управління людськими ресурсами в міжнародному бізнесі.

Поняття управління персоналом. Фактори, що впливають на вибір кадрової політики в БНК та ТНК. Корпоративна культура. Проблеми, які вирішуються за допомогою культурних інструментів. Середовища впливу на формування культури міжнародної фірми. Варіанти підходу до формування кадрової політики та культури у міжнародній фірмі. Підходи до підбору персоналу у БНК та ТНК. Категорії підбору працівників для закордонних операцій. Критерій підбору менеджерів. Навчання у міжнародних фірмах. Мотивація та оплата праці в БНК та ТНК. Міжнародний колектив БНК та ТНК. Моральні пріоритети людини і фірми. Кодекс поведінки в міжнародній фірмі.

Тема 10. Технологічна політика БНК та ТНК.

Поняття технологічної політики. Основні задачі технологічної політики. Світовий розвиток технологій - основа економічного росту фірми. Типи технологічної політики БНК та ТНК в сучасних міжнародних умовах. Учасники ринку міжнародних технологій. Венчурний бізнес. Моделі розміщення міжнародних НДДКР. Практичне використання моделей. Фінансування міжнародних проектів. Структура управління міжнародних НДДКР. Організація структури виконання міжнародних НДДКР. Роль України в світовій технологічній політиці.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Закон України «Про підтримку Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» № 2063-III - <http://federation.org.ua/zakonodavstvo/zakon-ukraini-pro-derzhavnu-pidtrimku-malogo-pidpriemnitstva-2063-iii.html>.
3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15.05.2003р. №755-IV.
4. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
5. Білоус Г. Розвиток малого підприємництва в Україні. // Економіка України. – 2008. – №2. – с.34-40.
6. Бурлакова Ю.М. Використання потенціалу корпоративної соціальної відповідальності в процесі формування іміджу підприємства // Науковий вісник УжНУ. Серія Економіка. – Ужгород, 2011. – Спецвипуск 33. – С. 39–44.
7. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 239с.
8. Векслер Е.М., Рифа В.М., Василевич Л.М. Менеджмент якості. Навчальний посібник. – К.: «ВД «Профксіонал», 2008. – 320 с.
9. Войчак А.В. Особливості сучасної організації маркетингу на підприємстві // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. Ф 79, вип. Сучасні проблеми теорії і практики маркетингу. – К. : КНЕУ, - 2005. – 604 с.
10. Гармідер Л.Д. Джерела фінансування інвестицій в розвиток кадрового потенціалу підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – Ужгород, 2011. – Спецвипуск 33. – С. 68–73.
11. Голубка О.Я. Розвиток інноваційного підприємництва: зарубіжний досвід // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – Ужгород, 2011. – Спецвипуск 33. – С. 49–53.
12. Кісельов А.П. Основи бізнесу. К., Вища школа, 1998, - 192 с.
13. Курс лекцій з дисципліни «Основи менеджменту» для студентів економічного факультету всіх спеціальностей денної та заочної форми навчання. – Ужгород : УжНУ, 2007. – 180с.
14. Кузьмін О.Є., Мельников О.Г. Основи менеджменту: Підручник.– К.: «Академ-видав», 2003. – 416с. (Альма-матер).
15. Носик Н.Н. Критерії визначення малого бізнесу. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія економіка. – 2009. – вип.2. – с.280-287.
16. Підприємство та менеджмент малого бізнесу: навчальний посібник В.П. Мікловда, К. Калантаридіс, Н.Ю. Кубіній та ін.; За заг. ред. В.П. Мікловди. – Ужгород, Говерла 2011. – 418 с.
17. Підприємство та управління малим бізнесом. Навчальний посібник. / Загальна редакція Мікловди В.П. – Ужгород: Карпати, 2004. – 328 с.
18. Покропивний С.Ф., Соболь С.М., Швиданенко Г.О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1998. - 208с.

19. Про державну підтримку малого підприємництва//ЗУ від 19.10 2000 р., №2063-ІІ.
20. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
21. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: Посібник: – К.:Академ-видав, 2003.- 464с.
22. Шваб Л.І. Трудовий потенціал суб'єктів підприємницької діяльності та регіональний ринок праці: тенденції й перспективи // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – Ужгород, 2011. – Спецвипуск 33. – с. 209–215.